

ANNO

Nagy László, a hazai gyermektanulmányozás kimagasló képviselője 1925-ben a Szülők Szövetségének mesedélutánján a mesével kapcsolatos elméleti okfejtésének illusztrálására maga is egy mesét mondott el a résztvevőknek. A kor egyik legnevesebb gyermekpszichológusának vállalkozása a „Mese a Kontyosról” önmagában is jelzi Nagy László személyiségének közvetlenségét, sokoldalú kapcsolatát a szülők-höz, a gyermekhez, a pedagógiához. A mesét a Könyv és Nevelés internetes változatában közöljük.

NAGY LÁSZLÓ

Néhány szó általában a gyermekmeséről

Megragadom az alkalmat, hogy én is leszögezzem felfogásomat a gyermekmeséről.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy csatlakozom a gyermekmesék ügyében felmerült újabb mozgalomhoz, mert ennek célját abban látom, hogy a gyermekmesét közelebb hozzuk a gyermeki lélekekhez. A gyermeknek való meséket ki akarjuk ragadni a csudák országából s a való élethez közelebb kapcsolni.

Ez a reform nem érinti a mese lényegét. Ebben a keretben a régi mese alkotóelemei, a fantázia, az erkölcsi tartalom, a szerkezetei egyszerűség, a világos, könnyen érthető nyelvezet, a magyar népies motívumok, a gyermeki naiv hit, mint a mesék örökbecsű értékei, éppúgy megtalálják a maguk helyét, mint eddig. A különbség csupán az, hogy valószerűbbé, elfogadhatóbbá tesszük azokat a gyermekre nézve, mint a régiekben.

A realitások nem akarják megfosztani a mesét hatásától, gyönyörködtető voltától, esztétikai elemeitől, sőt fokozni akarják ezen irányú értékeit. Kérdem, vajjon nem fokozódik-e a mese erkölcsi hatása s nem lesz-e nagyobb a gyönyörködtető értéke, a beleélés érzelme, az illúzió közvetlenebb, ha közelebb áll a való élethez, ha a gyermek el is hiszi azt, ami a mesében történik: A képzelet szabad szárnyalása is elfogadhatóbbá válik a gyermekre nézve, ha a képzelet nem a túlvilágból születik, hanem antheusként a földből nő ki.

Még csupán annyit említek meg, hogy ez az újabb törekvés nem akarja lerombolni a 3-10 éves gyermek természetes optimista világfelfogását, idealizmusát. Az erkölcsi tartalom szocializálását, a szociális bajok iránti fogékonyság fölébresztését nem akarjuk számúzni, de főleg a későbbi korra, a 10 éves koron túlra akarjuk halasztani. Ebben az időben (3-10 év között) főleg a családi erkölcsök mesei ápolásáról legyen szó. Leginkább azokat az erkölcsöket vigyük be a gyermekmesébe, amelyeknek megnyilvánulásait a gyermek közvetlenül tapasztalja a családi életben.

A közölt mese magja egy állatmegfigyelés: tehát a való életből indul ki. A csirkék és a tyúk átszökése a szomszédba, a mérges kutyaugatás, a csirkék visszafutása, a

tyúknak valószínű küzdelme, megmenekülése, a viszontlátás öröme, mind megtörtént események voltak.

A mesemondó feladata csupán abból állott, hogy az erkölcsi tartalmat beleöltse a mesébe. Ezt a célt szolgálja a mesében a fantáziaszülte kiszínezés, a megelevenítések, megjelenítések és a megszemélyesítések. Mindez elemek egyik vagy másik erkölcsi motívum kidomborítására szolgáltak. A megelevenítéseket, az állatok beszélgetését nemcsak a 3–7 éves gyermekek vették természetesnek, hanem a 12–13 évesek is, mert azok szorosán az adott helyzetből következtek.

Ilyenféle állatmesék más állatmesék megfigyelésekből is szerkeszthetők. Az a fő, hogy a megfigyelésben legyen eseményszerűség és erkölcsi motívumok beleszövésére alkalmas legyen. Ilyen lehet például a farkas támadása a csikó ellen, anyaló hősies védelme. A veréb támadása a fecskéfészek ellen, a fecskék összetartó védekezése a támadó ellen.

A kiszínezés, a feldolgozás mindig egyéni lehet s azt a mesemondónak pillanat-szülte erkölcsi célja, pillanatnyi hatásra vagy az érdeklődés felkeltésére való törekvése határozza meg. Ebből a szempontból az előbbi mese is módosítható, aszerint pl., hogy inkább az önfeláldozó anyai szeretet vagy az engedetlenség kiemelésére törekszem-e. A „Kontyos” szövege tehát egyáltalában nem végleges formája a gyermekmesének. Alap, amely tovább építhető az adott helyzet és célok szerint.

Mese a Kontyosról. A Szülők Szövetségének 1925. április 26-án tartott mesedélutánján elmondta a gyermekeknek Nagy László. =A GYERMEK, 1925. 1-10.sz. p.113-114.

